

Obrana a ochrana teritoria ČSSR

Plukovník Jaromír Žitěk

Aby úkoly obrany a ochrany teritoria mohly být i za složité situace počátečního období války splněny, musí být jednoznačně stanovena odpovědnost za řešení jednotlivých úkolů a zpracovány promyšlené a reálné plány.

Cílem plánů obrany a ochrany teritoria je zabezpečit řízení a činnost nejdůležitějších orgánů a zařízení tak, aby všechny požadavky ozbrojených sil na frontě mohly být uspokojovány, zabezpečit klid, pořádek a maximální ochranu obyvatelstva před vzdušnými údery nepřítele.

Obrana a ochrana teritoria musí být schopné bez pomoci sil a prostředků z fronty čelit jak vzdušným úderům, tak i pozemní činnosti agresora.

Hlavními opatřeními k dosažení tohoto cíle budou:

- protivzdušná obrana teritoria,
- likvidace vzdušných výsadků a diverzních skupin nepřítele,
- obrana a ochrana objektů zvláštní důležitosti,
- likvidace nepokojů a boj proti panice,
- souhrn opatření řešených systémem civilní obrany.

Příprava těchto opatření je velmi rozsáhlá. Současný stav příprav nemůžeme pokládat za vyhovující. Je nutné přehodnotit systém odpovědnosti a řízení a jak aktivně zapojit všechno obyvatelstvo do plnění úkolů ochrany a obrany teritoria.

Základní otázkou je, aby komise obrany na jednotlivých stupních vystupovala jako orgán řídící a aby nedocházelo k nahrazování státních orgánů. Komise obrany by měly uzpůsobit svoji činnost tak, aby řídily příslušné úseky a instituce a nestály v roli vykonavatelů. Odpovědnost za plnění jednotlivých opatření v ochraně a obraně teritoria musí mít příslušný státní orgán a ne komise obrany.

Při zpracování plánů ochrany a obrany vycházíme z toho, že došlo k vytvoření jednotných ozbrojených sil, ke zrušení Vnitřní stráže, k organizačním změnám u krajských a okresních orgánů ministerstva vnitra a že předpokládáme vytvořit krajská a okresní vojenská velitelství.

Souhrnný plán obrany a ochrany teritoria tvoří tyto plány:

a) Plán ochrany a obrany objektů zvláštní důležitosti.

Odpovědnost za zpracování tohoto plánu mají vojenská velitelství, tj. vojenský okruh, krajské a okresní vojenské velitelství. V plánech VO bude vhodné mít zakresleny všechny důležité objekty a zařízení strážené vojenskými silami a strážními jednotkami Lidových milicí. V plánech krajských a okresních vojenských velitelství bude účelné kromě objektů, uvedených v plánech VO, mít i další důležité objekty a zařízení strážené závodní stráží. Současně v plánech na stupni kraj a okres bude vhodné uvést další důležité závody, objekty, na které po rozpočtu sil potřebných pro strážení, se síly nedostaly a které

v případě potřeby budou střeženy manévrem strážních jednotek nebo vojskovou zálohou kraje a okresu. Jde zejména o důležité dopravní a spojovací objekty a vodní díla.

b) Plán obrany proti vzdušným výsadbám.

Odpovědnost za zpracování tohoto plánu mají opět teritoriální vojenská velitelství.

V plánech vojenských okruhů bude nutné především řešit likvidaci taktických, operačních a přepadových výsadek. V plánech krajských vojenských velitelství bude třeba zapracovat úkoly vyplývající z plánu protivýsadkové obrany VO a opatření k likvidaci průzkumných a diverzních výsadek.

c) Plán zajištění klidu a pořádku a likvidace nepokojů.

Za zpracování tohoto plánu odpovídá náčelník krajské správy SNB a okresního oddělení VB. Výpisy z těchto plánů plně postačí mít u krajských a okresních vojenských velitelství (nejsou třeba u VO).

Při zpracování těchto plánů vycházíme z mírových poznatků a z předpokládané činnosti v počátečním období války. Předpokládáme, že dojde k podstatnému přesunu obyvatelstva (z měst do jiných prostorů), že bude obyvatelstvo podléhat panice ať už vlivem propagandy a činnosti nepřítelů, nebo některých nedostatků (např. nerovnoměrným nebo nedostatečným zásobováním atp.). To může vést až ke vzniku nepokojů.

S použitím příslušníků ozbrojených sil ČSSR, kromě příslušníků Lidových milic v plánech likvidace nepokojů nepočítáme.

d) Plán aktivizace obyvatelstva.

Tento plán zpracovává na úrovni kraje a okresu příslušný pracovník krajského a okresního výboru KSČ ve spolupráci s orgány ministerstva vnitra. Cílem tohoto plánu je zajistit rychlé zapojení širokého aktivu obyvatelstva, především z řad funkcionářů a členů KSČ, národních výborů a masových organizací tak, aby byl v určitém prostoru zjištěn nebo znemožněn pohyb hledaných nepřátelských osob nebo společensky nebezpečných živlů a umožněna jejich likvidace.

Plány počítají s aktivizací obyvatelstva ve dvou etapách:

- v první se aktivizují funkcionáři strany a národních výborů,
- v druhé se aktivizuje široký aktiv spolehlivého obyvatelstva a hlídování podle připravených plánů.

V krajském plánu je uveden způsob rychlého vyrozumění funkcionářů krajských orgánů a všech okresů. Osvědčuje se, aby v krajských plánech byl uveden přehled předpokládaného počtu zapojeného obyvatelstva v jednotlivých okresech, vybraných prostorech a městech. V okresním plánu se kromě způsobu vyrozumění funkcionářů okresních orgánů a funkcionářů ve městech, důležitých obcích a závodech uvádí přehled počtů zapojeného obyvatelstva, nejlépe po obvodech okrsku VB nebo spádových obcí.

Hlídky plánuje a v terénu rozestavuje představitel okresního oddělení VB ve spolupráci s předsedy místních organizací KSČ a předsedy NV.

Aktivování obyvatelstva zajišťují na základě rozhodnutí komise obrany při KV nebo OV KSČ orgány ministerstva vnitra.

Operační umění a taktika

e) Plán civilní obrany.

Za zpracování dokumentů, které ve svém souhrnu tvoří plán CO, odpovídá předseda KNV, ONV a NV kategorizovaného města.

Plán civilní obrany obsahuje tyto dokumenty

1. v kraji:

- přehled sil a prostředků CO,
- schéma včasného vyrozumění obyvatelstva o nebezpečí vzdušného napadení a radiačního, chemického a biologického zamoření,
- plán pomoci městům napadeným vzdušnými údery a chemickými i bojovými prostředky,
- plán KNV pro práci v podmínkách radioaktivního, chemického a biologického zamoření,
- plány evakuace obyvatelstva v 1. a 2. pořadí.

2. v okrese:

- přehled sil a prostředků,
- schéma včasného vyrozumění obyvatelstva okresu o nebezpečí vzdušného napadení a radiačního, chemického a biologického zamoření,
- plán likvidace jaderného ohniska zásahu (zpracovávají jen určené okresy),
- plán pomoci obyvatelstvu postiženému nepřátelskými vzdušnými údery jadernými, chemickými a biologickými zbraněmi (zpracovávají rovněž jen určené okresy),
- plán likvidace biologického a chemického ohniska zásahu,
- plán pomoci městům napadeným jadernými zbraněmi,
- plán evakuace obyvatelstva 1. a 2. pořadí (zpracovávají pouze určené okresy),
- plán ukrytí obyvatelstva před vzdušnými údery a radioaktivním, chemickým a biologickým napadením.

Krajská a okresní vojenská velitelství jsou pověřena ovlivnit zpracování plánů CO tak, aby především evakuace obyvatelstva nenarušila mobilizaci ozbrojených sil a jejich operační přesuny.

Zpracované plány předkládají odpovědní funkcionáři k projednání a ke schválení komisi obrany při KV nebo OV KSČ. Schválené plány se ukládají u jednotlivých vykonavatelů.

Pro potřebu příslušné komise obrany zpracuje velitel krajského a okresního vojenského velitelství v součinnosti s náčelníkem KS-SNB (OO-VB) a předsedou KNV (ONV) přehlednou mapu (nejlépe v měřítku 1 : 100 000) se základními údaji z jednotlivých plánů s nutnými textuálními přílohami (tabulkami).

Při realizaci jednotlivých opatření podle plánu obrany a ochrany bude nutné vycházet ze zásady, že k zajištění rychlého řešení, a tím i úspěchu akce, mohou realizovat jednotlivá opatření odpovědní odborní funkcionáři v rozsahu své pravomoci a schválených plánů za využití všech sil, plánovaných pro příslušnou část plánů obrany a ochrany.

O realizaci jednotlivých plánů informují odborní funkcionáři při nejbližší příležitosti příslušné komise obrany nebo jejich předsedy.